

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ І.І.
МЕЧНИКОВА

Кафедра економіки та підприємництва

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор з науково-педагогічної
роботи

Майя Ніколаєва

(Ім'я ПРИЗВИЩЕ)

« 09 » _____ 20 22 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ІНТЕРНАЦІОНАЛІЗАЦІЯ ОСВІТНЬО-НАУКОВОЇ
ДІЯЛЬНОСТІ

Рівень вищої освіти: третій (науково-дослідний)

Галузь знань: 10 Природничі науки

Спеціальність: 103 Науки про Землю

Освітньо-професійна програма: Науки про Землю

ОНУ
2022 р.

Розробники:

Крючкова Наталія Михайлівна, кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри економіки та підприємництва

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри економіки та підприємництва

Протокол № 14 від «29» серпня 2022р.

Завідувач кафедри _____ (Ольга ГОРНЯК)
(підпис) (Ім'я ПРІЗВИЩЕ)

Погоджено із гарантом ОНП «Економіка»

_____ (підпис) Валентина ЯНКО
(Ім'я ПРІЗВИЩЕ)

Схвалено Навчально-методичною комісією (НМК) економіко-правового факультету

Протокол № 1 від «23» 08 2022р.

Голова НМК _____ (Анжела ЛЕВЕНЕЦЬ)
(підпис) (Ім'я ПРІЗВИЩЕ)

Переглянуто та затверджено на засіданні кафедри економіки та підприємництва

Протокол № _____ від «_____» _____ 20__ р.

Завідувач кафедри _____ (підпис) (Ім'я ПРІЗВИЩЕ)

Переглянуто та затверджено на засіданні кафедри економіки та підприємництва

Протокол № _____ від «_____» _____ 20__ р.

Завідувач кафедри _____ (підпис) (Ім'я ПРІЗВИЩЕ)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, спеціалізація, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		<i>денна форма навчання</i>	<i>вечірня форма навчання</i>
Загальна кількість: кредитів – 3,0 годин – 90 Змістові модулі - 2	Спеціальність: 103 Науки про Землю Рівень вищої освіти: третій (освітньо-науковий)	Нормативна / за вибором (ЗВО/студента)	
		<i>Рік підготовки</i>	<i>Рік підготовки</i>
		2-й	2-й
		<i>Семестр</i>	<i>Семестр</i>
		1-й	1-й
		<i>Лекції</i>	<i>Лекції</i>
		16 год.	16 год.
		<i>Семінарські</i>	<i>Семінарські</i>
		14 год.	14 год.
		<i>Лабораторні</i>	<i>Лабораторні</i>
		-	-
		<i>Самостійна робота</i>	<i>Самостійна робота</i>
		60 год.	60 год.
Форма підсумкового контролю: залік	Форма підсумкового контролю: залік		

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою вивчення курсу «Інтернаціоналізація освітньо-наукової діяльності» є формування системи знань з теоретичних, методологічних і прикладних положень парадигми інтернаціоналізації в сфері сучасної вищої освіти і науки з урахуванням глобальних тенденцій, викликів та соціально-економічних трансформацій.

Логіка і структура курсу «Інтернаціоналізація освітньо-наукової діяльності» дозволить PhD-студентам засвоїти необхідний обсяг знань, що дає можливість досягти високого рівня професійної компетентності у науково-дослідній сфері відповідно до стандартів ESG.

Завдання. Основними завданнями курсу є вивчення таких проблем, як:

- дослідження процесів інтернаціоналізації в сфері освіти і науки на національному, галузевому, інституційному рівнях;
- вивчення механізмів функціонування основних форм інтернаціоналізації вищої освіти і науки – внутрішньої (Internationalization at Home) та зовнішньої (Internationalization Abroad);
- розробка цільових орієнтирів, методів, засобів, інструментів інтернаціоналізації ринку освітніх послуг та наукових досліджень;
- вивчення особливостей програм академічної мобільності (індивідуальної, студентської та НПП, мобільність освітніх програм, інституційна мобільність);
- набуття вмінь критично аналізувати моделі інтернаціоналізації освітньої діяльності на наукових досліджень.

Процес вивчення дисципліни спрямований на формування елементів наступних **компетентностей**:

Інтегральної компетентності:

Здатність розв'язувати комплексні проблеми в галузі професійної та дослідницько-інноваційної діяльності у сфері геології із залученням отриманих знань із суміжних навчальних дисциплін, що передбачає глибоке переосмислення наявних та створення нових цілісних знань та професійних практик.

Загальних:

ЗК 02. Здатність працювати в міжнародному середовищі.

ЗК 09. Здатність дотримуватись етики досліджень, а також правил академічної доброчесності в наукових дослідженнях та науково-педагогічній діяльності.

Спеціальних:

СК 01. Здатність виконувати оригінальні дослідження, досягати наукових результатів, які створюють нові знання у геології та дотичних до неї міждисциплінарних напрямках і можуть бути опубліковані у провідних наукових виданнях з геології та суміжних галузей.

СК 04. Здатність ініціювати, розробляти і реалізовувати комплексні інноваційні проекти в геології та дотичні до неї міждисциплінарні проекти, лідерство під час їх реалізації.

Очікувані програмні результати навчання:

PH 05. Вміння формулювати наукову проблему з огляду на ціннісні орієнтири сучасного суспільства та стан її наукової розробки

PH 07. Уміння планувати і виконувати конкурентоспроможні експериментальні та теоретичні дослідження та отримати під них вітчизняні та міжнародні гранти.

PH 10. Презентація та обговорювання власних досліджень на вітчизняних і міжнародних форумах та широкою аудиторією державною та іноземною мовами та публікація їх у наукометричних та фахових виданнях.

PH 11. Спілкування з вітчизняними і зарубіжними колегами та громадськістю у діалоговому режимі з дотримання етики ділового спілкування.

PH 15. Здатність дотримуватись принципів академічної доброчесності у наукових дослідженнях та викладацько-педагогічній діяльності.

Очікувані результати навчання. В результаті вивчення навчальної дисципліни PhD-студент повинен:

знати: загальні закономірності визначення сутності поняття «інтернаціоналізація освітньо-наукової діяльності», її форм, основні види академічної мобільності та можливості їх реалізації, механізми формування нових міжнародних стандартів освітніх програм, форми і процедури імплементації програм «подвійних дипломів», механізми інтеграції в освітні програми та наукові дослідження міжнародного виміру та стандартів, експорт освітніх послуг та результатів наукових досліджень, створення стратегічних освітньо-наукових альянсів;

вміти: критично оцінювати і порівнювати теоретичні концепції і світові практики інтернаціоналізації освітньої діяльності та наукових досліджень для аналізу проблем реалізації їх стратегічних пріоритетів, використовувати фундаментальні знання для імплементації існуючих та розробки нових цільових орієнтирів, методів, засобів, інструментів інтернаціоналізації ринку освітніх послуг та наукових досліджень і надання відповідних рекомендацій.

3. Зміст навчальної дисципліни

ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 1. Теоретико-методологічні основи інтернаціоналізації освітньо-наукової діяльності

Тема 1. Інтернаціоналізація: дефініційне визначення та роль в сучасному освітньому середовищі. Вступ до проблематики визначення сутності поняття «інтернаціоналізація» та «інтернаціоналізація освітньо-наукової діяльності». Методологічні проблеми трактування поняття «інтернаціоналізація», її основні форми та характеристики.

Тема 2. Інтернаціоналізація освітньо-наукової діяльності як чинник конкурентоспроможності сучасного ЗВО. Механізми функціонування основних форм інтернаціоналізації вищої освіти і науки – внутрішньої (Internationalization at Home) та зовнішньої (Internationalization Abroad). Інтернаціоналізація освітніх планів і програм. Форми транснаціональної освіти. Критерії та індикатори ефективності інтернаціоналізації освітньо-наукової діяльності ЗВО.

Тема 3. Академічна мобільність в умовах інтернаціоналізації освіти і науки. Систематизація та аналіз форм академічної мобільності. Інтегральна класифікація форм міжнародної академічної мобільності на основі критеріїв: цілі мобільності, період освіти, інституціоналізація мобільності, ступінь інтеграції в освітній процес. Показники ефективності академічної мобільності / рейтинги.

ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 2. Прикладні положення реалізації інтернаціоналізації освітньо-наукової діяльності сучасного ЗВО.

Тема 4. Основи підготовки проектних заявок і фандрайзинг. Фандрайзинг: функції та види. Організації-донори, грантодавці, спонсори. Особливості подання заявок на фінансування, що залежать від пріоритетів, специфіки тематики та роботи фондів. Етапи написання пропозиції проекту. Самооцінювання проектною пропозиції. Краудфандинг наукових проектів.

Тема 5. Міжнародна грантова підтримка індивідуальної академічної мобільності. Нормативно-правова база із забезпечення академічної мобільності в Україні. Основні програми грантової підтримки академічної мобільності для українських вчених: базові вимоги до аплікантів, типова структура аплікаційного пакету, мовні компетенції (CEFR та системи міжнародної мовної сертифікації). Складання навчального плану: каталоги курсів і принципи роботи з ними; інструментарій ECTS.

Тема 6. Міжнародна грантова підтримка проектів у галузі освіти і науки. Національні пріоритети у галузі науки і освіти. Класифікація проектів за метою. Огляд програм ЄС для підтримки проектів у галузі освіти та науки (Erasmus +KA2, KA3; Horizon2020; DAAD; IVF; MATRA; фонд Конрада Аденауера; фонд Генріха Белля; SIDA). Структура гранту: основні й додаткові грантові кошти; кофінансування; критерії придатності для фінансування

(eligibility); основні витратні статті; прямі й непрямі витрати; єдина ставка (flat rate); калькулятори коефіцієнтів; принципи ефективного планування бюджету (cost-efficiency); форми звітності.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	Денна форма						Вечірня форма					
	Усього	у тому числі					Усього	у тому числі				
		л	п/с	лаб	інд	ср		л	п/с	лаб	інд	ср
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Змістовний модуль 1. Теоретико-методологічні основи інтернаціоналізації освітньо-наукової діяльності												
Тема 1. Інтернаціоналізація: дефініційне визначення та роль в сучасному освітньому середовищі	14	2	2			10	14	2	2			10
Тема 2. Інтернаціоналізація освітньо-наукової діяльності як чинник конкурентоспроможності сучасного ЗВО	14	2	2			10	14	2	2			10
Тема 3. Академічна мобільність в умовах інтернаціоналізації освіти і науки	14	2	2			10	14	2	2			10
Разом за змістовним модулем 1	42	6	6			30	42	4				30
Змістовний модуль 2. Прикладні положення реалізації інтернаціоналізації освітньо-наукової діяльності сучасного ЗВО												
Тема 4. Основи підготовки проектних заявок і фандрайзинг	14	2	2			10	14	2	2			10
Тема 5. Міжнародна грантова підтримка індивідуальної академічної мобільності	14	4	2			10	14	4	2			10
Тема 6. Міжнародна грантова підтримка проектів у галузі освіти і науки	18	4	4			10	18	4	4			10
Разом за змістовним модулем 2	48	10	8			30	48	10	8			30
Усього годин	90	16	14			60	90	16	14			60

5. План семінарських занять

№ з/п	Назва теми / Питання до розгляду	Кількість годин
1	<p>Інтернаціоналізація: дефініційне визначення та роль в сучасному освітньому середовищі</p> <p>Вступ до проблематики визначення сутності поняття «інтернаціоналізація» та «інтернаціоналізація освітньо-наукової діяльності».</p> <p>Методологічні проблеми трактування поняття «інтернаціоналізація», її основні форми та характеристики.</p>	2
2	<p>Інтернаціоналізація освітньо-наукової діяльності як чинник конкурентоспроможності сучасного ЗВО</p> <p>Механізми функціонування основних форм інтернаціоналізації вищої освіти і науки – внутрішньої (Internationalization at Home) та зовнішньої (Internationalization Abroad).</p> <p>Інтернаціоналізація освітніх планів і програм.</p> <p>Форми транснаціональної освіти.</p> <p>Критерії та індикатори ефективності інтернаціоналізації освітньо-наукової діяльності ЗВО.</p>	2
3	<p>Академічна мобільність в умовах інтернаціоналізації освіти і науки</p> <p>Систематизація та аналіз форм академічної мобільності.</p> <p>Інтегральна класифікація форм міжнародної академічної мобільності на основі критеріїв: цілі мобільності, період освіти, інституціоналізація мобільності, ступінь інтеграції в освітній процес.</p> <p>Показники ефективності академічної мобільності / рейтинги.</p>	2
4	<p>Основи підготовки проектних заявок і фандрайзинг</p> <p>Фандрайзинг: функції та види. Організації-донори, грантодавці, спонсори.</p> <p>Особливості подання заявок на фінансування, що залежать від пріоритетів, специфіки тематики та роботи фондів.</p> <p>Етапи написання пропозиції проекту.</p> <p>Самооцінювання проектної пропозиції.</p> <p>Краудфандинг наукових проектів.</p>	2
5	<p>Міжнародна грантова підтримка індивідуальної академічної мобільності</p> <p>Нормативно-правова база із забезпечення академічної мобільності в Україні.</p> <p>Основні програми грантової підтримки академічної мобільності для українських вчених: базові вимоги до аплікантив, типова структура аплікаційного пакету, мовні компетенції (CEFR та системи міжнародної мовної сертифікації).</p> <p>Складання навчального плану: каталоги курсів і принципи роботи з ними; інструментарій ECTS.</p>	2

6	<p>Міжнародна грантова підтримка проектів у галузі освіти і науки Національні пріоритети у галузі науки і освіти. Класифікація проектів за метою. Огляд програм ЄС для підтримки проектів у галузі освіти та науки (Erasmus +KA2, KA3; Horizon2020; DAAD; IVF; MATRA; фонд Конрада Аденауера; фонд Генріха Белля; SIDA). Структура гранту: основні й додаткові грантові кошти; кофінансування; критерії придатності для фінансування (eligibility); основні витратні статті; прямі й непрямі витрати; єдина ставка (flat rate); калькулятори коефіцієнтів; принципи ефективного планування бюджету (cost-efficiency); форми звітності.</p>	4
---	--	---

6. Теми практичних занять

Не передбачено

7. Теми лабораторних занять

Не передбачено

8. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми / види занять	Кількість годин	
		Денна форма навчання	Вечірня форма навчання
1.	Методологія дослідження ефективності інтернаціоналізації освітньо-наукової діяльності основних	10	10
2.	Особливості розробки наукового проекту в рамках двох-або багатосторонньої партнерської угоди.	10	10
3.	Складання кошторису (бюджету) проекту.	10	10
4.	Інструментарій оцінки інституційного потенціалу вищої освіти (Higher Education Institutional Capacity Assessment Tool – HEICAT). За його допомогою визначити сильні і слабкі сторони ОНУ імені І.І. Мечникова за такими позиціями: а) стратегічний дослідницький менеджмент, б) грантова діяльність, в) дослідницька етика, г) професійний/кар'єрний розвиток науковців, д)	10	10
5.	Виристовуючи Карту професійного розвитку науковця, (Vitae Researcher Development Framework), розроблену британським Центром дослідження кар'єрного розвитку (CRAC), оцініть і проаналізуйте можливості власного наукового розвитку у найближчі 5 років.	10	10
6.	Планування навчального та науково-дослідницького стажування в рамках академічної мобільності. Скласти повний аплікаційний пакет для участі у програмі	10	10

9. Індивідуальне науково - дослідне завдання

Не передбачено

10. Методи навчання

За джерелами знань:

словесні (розповідь, лекція, дискусія, пояснення, семінари, бесіда);

наочні (ілюстрація, демонстрація, спостереження);

За типом пізнавальної діяльності: пояснювально-ілюстративні.

За формуванням практичних умінь та навичок: розробка схем, таблиць, складання опорних конспектів, складання словника понять.

11. Методи контролю

Поточний та періодичний контроль PhD-студентів здійснюється шляхом оцінювання знань здобувачів по кожному модулю здійснюється у формі тестових завдань, контролю за змістовим модулем (ЗМ) - комп'ютерне тестування; Підсумкова робота проводиться у формі письмового тестування.

Підсумкова оцінка визначається як сума балів за результатами всіх видів контролю.

Рівень знань студента оцінюється за 100-бальною шкалою

12. Питання для підсумкового контролю

1. Визначення сутності поняття «інтернаціоналізація», «інтернаціоналізація освітньо-наукової діяльності».
2. Методологічні проблеми трактування поняття «інтернаціоналізація».
3. Основні форми інтернаціоналізації освітньо-наукової діяльності.
4. Якісні і кількісні характеристики інтернаціоналізації освітньо-наукової діяльності.
5. Методологічні проблеми трактування поняття «інтернаціоналізація».
6. Внутрішня форма інтернаціоналізації вищої освіти і науки (Internationalization at Home).
7. Зовнішня форма інтернаціоналізації вищої освіти і науки (Internationalization Abroad).
8. Інтернаціоналізація освітніх планів і програм.
9. Розробка міжнародних компетентностей.
10. Критерії ефективності інтернаціоналізація освітньо-наукової діяльності ЗВО.
11. Індикатори ефективності інтернаціоналізація освітньо-наукової діяльності ЗВО.
12. Аналіз форм академічної мобільності.
13. Критерії класифікації форм міжнародної академічної мобільності.
14. Інтегральна класифікація форм міжнародної академічної мобільності.
15. Показники ефективності академічної мобільності.
16. Сутність, функції та види фандрайзингу.
17. Особливості подання заявок на фінансування проектів.
18. Етапи написання пропозиції проекту.
19. Самооцінювання проектною пропозиції.
20. Краудфандинг наукових проектів.

21. Основні вимоги до програм грантової підтримки академічної мобільності для українських вчених.
22. Складання навчального плану: каталоги курсів; інструментарій ECTS.
23. Національні пріоритети у галузі науки і освіти в глобалізації.
24. Класифікація освітньо-наукових проєктів за метою подання.
25. Програми ЄС для підтримки проєктів у галузі освіти та науки.
26. Особливості складання кошторису (бюджету) проєкту.
27. Структура гранту, його основні складові.
28. Критерії придатності для фінансування (eligibility) проєкту (гранту).
29. Принципи ефективного планування бюджету (cost-efficiency) проєкту.
30. Форми звітності проєкту (гранту).

13. Розподіл балів, які отримують студенти

Контроль ЗМ (теми 1-3)	Контроль ЗМ (теми 4-6)	Підсумкове тестування	Сума балів
30	30	40	100

Критерії та шкала оцінювання: національна та ECTS

За системою ОНУ	За шкалою ECTS	За національною системою (для заліку)	Визначення
90 – 100	A	зараховано	Повно та ґрунтовно засвоїв всі теми навчальної програми вміє вільно та самостійно викласти зміст всіх питань програми навчальної дисципліни, розуміє її значення для своєї професійної підготовки, повністю виконав усі завдання кожної теми та контролю в цілому.
85 - 89	B		Недостатньо повно та ґрунтовно засвоїв окремі питання робочої програми. Вміє самостійно викласти зміст основних питань програми навчальної дисципліни, виконав завдання кожної теми та контролю в цілому.
75 - 84	C		Недостатньо повно та ґрунтовно засвоїв деякі теми робочої програми, не вміє самостійно викласти зміст деяких питань програми навчальної дисципліни. Окремі завдання кожної теми та контролю в цілому виконав не повністю.
70 – 74	D		Засвоїв лише окремі теми робочої програми. Не вміє вільно самостійно викласти зміст основних питань навчальної дисципліни, окремі завдання кожної теми контролю не виконав.
60 - 69	E		Засвоїв лише окремі питання навчальної програми. Не вміє достатньо самостійно викласти зміст більшості питань програми навчальної дисципліни. Виконав лише окремі завдання кожної теми та контролю в цілому.
35 - 59	FX	не зараховано з можливістю повторного складання	Не засвоїв більшості тем навчальної програми не вміє викласти зміст більшості основних питань навчальної дисципліни. Не виконав більшості завдань кожної теми та контролю в цілому.
0 – 34	F	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	Не засвоїв навчальної програми, не вміє викласти зміст жодної теми навчальної дисципліни, з обов'язковим повторним вивченням дисципліни.

14. Методичне та матеріально-технічне забезпечення

Методичне забезпечення: робоча програма навчальної дисципліни; навчальна програма дисципліни; комплексне навчально-методичного забезпечення, література і джерела, ілюстративні матеріали, статті у фахових наукових та публіцистичних видання з тематики дисципліни, інформаційні ресурси.

Матеріальне забезпечення: мультимедійний проектор Epson EB-X31 (введений в експлуатацію 10/2019 року), екран Protecta Matte White 180 (введений в експлуатацію 04/2002 року).

15. Рекомендована література

Основна

1. Barrow, C.W. et al.: Globalization, Trade Liberalization and higher Education in North America, 2003.
2. Cheps: The European higher education and research landscape 2020, Anniversary Edition, 2004.
3. Eggins, H. ed.: Globalization and the Reform in Higher Education, 2004.
4. EUA: Forward from Berlin: The Role of Universities to 2010 and Beyond, 2003.
5. Heublein, U. et al.: Studienverlauf im Ausländerstudium. In: DAAD Dokumentation und Materialien, Vol. 55, 2004.

Додаткова

1. Горизонт 2020. Режим доступу: <http://mon.gov.ua/activity/mizhnarodni-zvyazki/uchast-u-programax-es-erazmus-ta-gorizont-2020/gorizont-2020.html>.
2. Рач В.А. Управління проектами: практичні аспекти реалізації стратегій регіонального розвитку :навч. посіб. / В.А.Рач, О.В.Росошанська,О.М.Медведєва; за ред. В.А.Рача. К. : К.І.С, 2010. 276 с.
3. Руководство к Своду знаний по управлению проектами (Руководство PMBOK®). Американский национальный стандарт ANSI/PMI 99-001-2004 / под общ. ред. С. Д. Бушуева. – 3-е изд. – Project Management Institute USA, 2004. 388 с.
4. Управление проектами. Основы профессиональных знаний и система оценки компетенции проектных менеджеров (National Competence Baseline, NCB UA Version 3.1): / Бушуев С.Д., Бушуева Н.С. К.: ІРІДІУМ, 2010. 208 с.
5. A Guide to the Project Management Body of Knowledge (PMBOK Guide). Fifth Edition, 2013, Project Management Institute, Inc. 586 p.
6. Kennett B. Planning and Managing Scientific Research: A guide for the beginning researcher. Brian Kennett; The Australian National University. Canberra, Australia: ANU Press, 2014. 93 p.
7. Mustaro P.N. Project Management Principles Applied in Academic Research Projects / Issues in Informing Science and Information Technology. Volume 10, 2013. P.325 340.
8. Curriculum Vitae: Tips and Tricks.
http://www.ru.nl/publish/pages/772480/tips_and_tricks_cv.pdf
9. Erasmus+ International Credit Mobility: Handbook for Higher Education Institutions.
https://ec.europa.eu/programmes/erasmus-plus/sites/erasmusplus/files/international-credit-mobility-handbook_en.pdf
10. Motivation Letter: Tips and Tricks.
http://www.ru.nl/publish/pages/772480/tips_and_tricks_motivation_letter.pdf

11.Здіорук С.І., Богачевська І.В. Академічна мобільність як фактор інтеграції України у світовий науково-освітній простір: Аналітична довідка Національного інституту стратегічних досліджень. <http://www.niss.gov.ua/articles/1421/>.

12.Зразки мотиваційних листів та CV. <http://www.ru.nl/science/careerservice/your-career/cv-motivation-letter/>

13.Мирончук Н.М. Академічна мобільність як фактор інтеграції України у світовий освітній простір// Модернізація вищої освіти в Україні та за кордоном: зб. наук. праць /за ред. проф. С.С. Вітвицької, доц. Н.М. Мирончук. Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2014. С. 20-24.

14.Третяк О.С., Чебоненко С.О. Академічна мобільність та сучасні підходи до забезпечення якості вищої освіти в Україні. http://visnyk.chnpu.edu.ua/?wpfb_dl=1370.

15.Шаблон CV у форматі Europass.

<http://europass.cedefop.europa.eu/documents/curriculum-vitae>.

16.Browning B. Grant Writing for Dummies / Beverly A. Browning. NY: Wiley Publishing, 2003. – 360 p.

17.Browning B. Perfect Phrases for Writing Grant Proposals / Beverly A. Browning. Madison: The McGraw-Hill, 2008. – 256 p.

18.Friedrich M. The International Component in Erasmus+: How to Write Successful Proposals (Joint Master Degree and Capacity Building). http://ecemundus.tpf.hu/upload/file/Friedrich_ECCE%20Mundus%20-%20KZ%20-20E+%20successful%20proposal.pdf.

19.Karsh E. The Only Grant-Writing Book You'll Ever Need / Ellen Karsh. NY: Basic Books, 2014. 448 p.

20.Аплікаційна форма Erasmus+ KA2 Capacity Building. https://ec.europa.eu/programmes/erasmus-plus/resources/documents-for-applicants/model-application-forms_en.

21.Довідник з написання проєктів Erasmus+. http://ec.europa.eu/programmes/erasmus-plus/programme-guide/introduction/how-to-read-programme-guide_en.

22.Електронна форма проєкту Erasmus+ . https://ec.europa.eu/programmes/erasmus-plus/resources/documents-for-applicants/model-application-forms_en.

Нормативна база:

1. Наказ Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України від 24.01.2013 № 48 - Про затвердження Положення про підвищення кваліфікації та стажування педагогічних і науково-педагогічних працівників вищих навчальних закладів. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0488-13>

2. Постанова Кабінету міністрів України від 12 серпня 2015 р. №579 -Про затвердження Положення про порядок реалізації права на академічну мобільність. URL: <http://www.kmu.gov.ua/control/uk/cardnpd?docid=248409199>.

3. Постанова Кабінету міністрів України від 4 березня 1996 р. №287 —Про затвердження Положення про умови матеріального забезпечення осіб, направлених за кордон на навчання та стажування. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/287-96-%D0%BF>.

4. Роз'яснення окремих пунктів Положення про порядок реалізації права на академічну мобільність. URL: <http://mon.gov.ua/citizens/rozyasnennya/3348/kopiya-roz%E2%80%99yasnennya-okremix-punktiv-polozhennya-pro-poryadok-realizacziyi-prava-na-akademichnu-mobilnist.html>.

5. Закон України «Про наукову і науково-технічну діяльність». URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/848-19/page>.

6. Закон України «Про пріоритетні напрямки розвитку науки і техніки». URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2623-14>.

16. Електронні інформаційні ресурси:

1. Національна доктрина розвитку освіти. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/347/2002>.
2. Національна стратегія реформування вищої освіти в Україні. URL: http://mdu.edu.ua/wp-content/uploads/2015/01/strategiya_reformuvannya_vyshchoyi_osvity_2.0.pdf.
3. Національна стратегія розвитку вищої освіти в Україні 2012 – 2020. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/344/2013>.
4. Сайт Національного офісу Erasmus+ в Україні. URL: <http://erasmusplus.org.ua/>.
5. Сайт програми Erasmus+. URL: http://eacea.ec.europa.eu/erasmus-plus_en.
6. Тематичні звіти EACEA. URL: http://eacea.ec.europa.eu/education/Eurydice/thematic_reports_en.